

CRNA GORA
Ministarstvo zdravlja

ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA
PROGRAMA KONTROLE UPOTREBE DUVANSKIH PROIZVODA U
CRNOJ GORI 2023-2025, ZA 2025. GODINU

Avgust 2025. godine

Sadržaj

I UVODNI REZIME.....	3
II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA.....	3
III TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE	9
IV NALAZI EVALUACIJE	19
V OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA SREDSTVA	19
VI PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKE	19

I UVODNI REZIME

Završni izvještaj o sprovođenju Akcionog plana 2023-2025 Programa kontrole upotrebe duvanskih proizvoda u Crnoj Gori 2023-2025, za 2025. godinu je dokument koji će pružiti uvid u cjelokupni period implementacije ovog strateškog dokumenta i pružiti sažeti pregled njegovog značaja, rezultata i izazova. Izrada ovog izvještaja predviđena je Programom rada Vlade Crne Gore za 2026. godinu u Cilju 17 - Zdravlje građana i građanki je zalog za budućnost, pod oznakom TD 191.

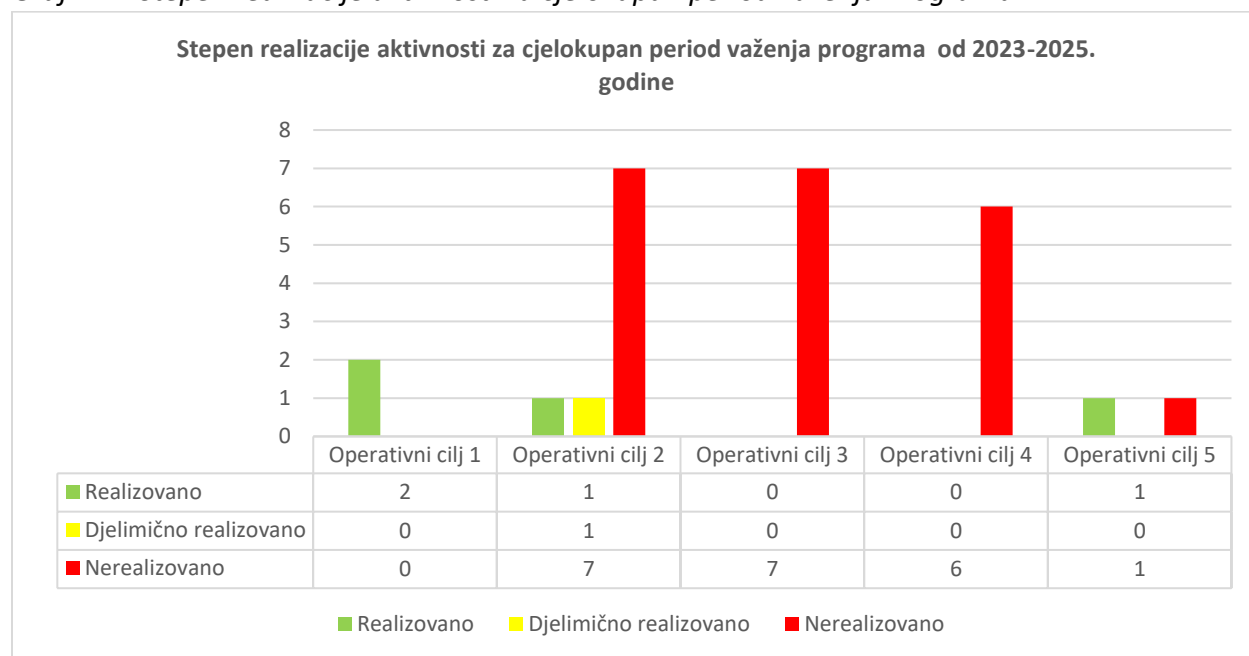
Programom kontrole upotrebe duvanskih proizvoda za period 2023-2025. godine predstavljene su jasno definisane obaveze nadležnih institucija i aktera i utvrđen akcioni plan za sprovođenje niza aktivnosti usmjerenih na ostvarenje postavljenih ciljeva, a sve u cilju smanjenja upotrebe duvana i duvanskih proizvoda i smanjenja štetnih posljedica nastalih njihovom upotrebom. Ovaj strateški dokument je usvojen za trogodišnji period i strukturno je izgrađen oko četiri ključna operativna cilja, i to:

- **Operativni cilj 1:** Ojačan upravljački okvir multisektorske kontrole duvana;
- **Operativni cilj 2:** Povećana dostupnost informacija na temu štetne upotrebe duvanskih proizvoda;
- **Operativni cilj 3:** Omogućeno kreiranje politika zasnovanim na dokazima i monitoring sprovođenja ciljanih aktivnosti na kontroli duvana;
- **Operativni cilj 4:** Unapređenje zdravstvenog sektora u oblasti pružanja podrške za odvikavanje od upotrebe duvanskih proizvoda;
- **Operativni cilj 5:** Unapređenje pravnog okvira sa ciljem jačanja kontrole duvana.

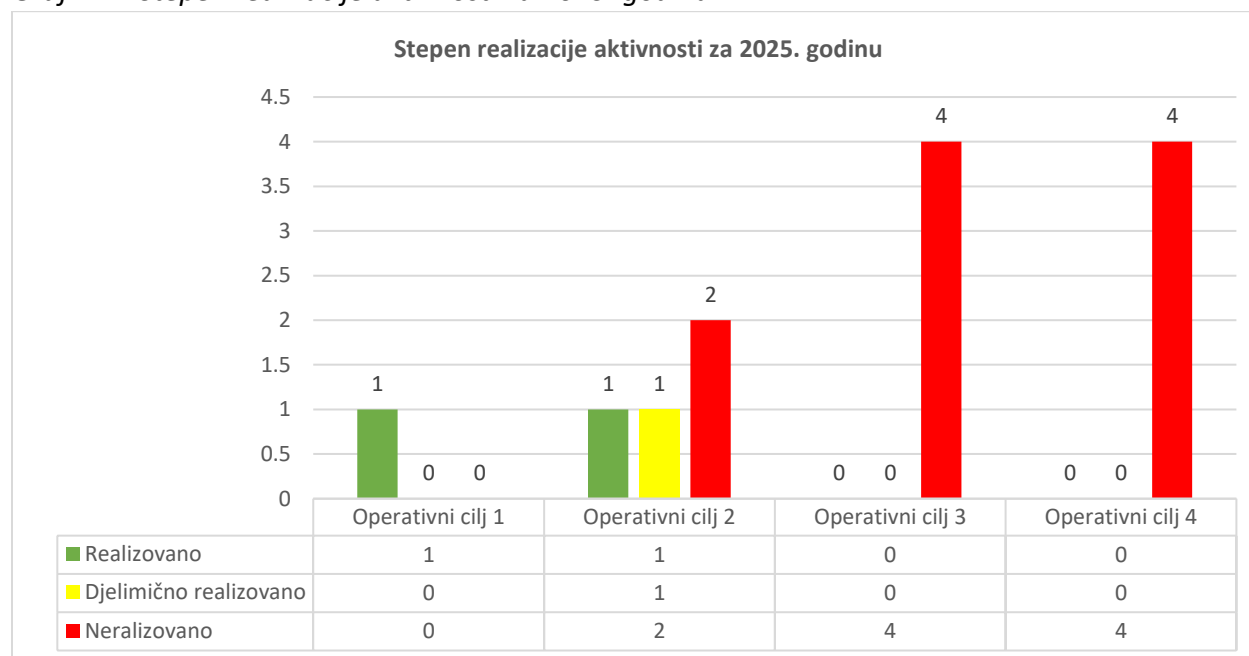
II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA

Sve operativne ciljeve u Programu kontrole upotrebe duvanskih proizvoda za period 2023-2025. godine pratili su unaprijed definisani indikatori učinka, čime je omogućeno precizno praćenje napretka u njihovom ispunjenju. Kroz Akcioni plan Programa za 2025. godinu detaljno je razrađeno 13 aktivnosti, od ukupno 26 aktivnosti čija implementacija je predviđena za trogodišnji period, sa ciljnim vrijednostima indikatora za svaku godinu sprovođenja. Ovakav okvir omogućio je da se jasno sagleda u kojoj mjeri se ostvaruju postavljeni ciljevi i gdje su potrebna dodatna poboljšanja tokom implementacije. U daljem tekstu prikazan je stepen realizacije aktivnosti za cjelokupan period važenja Programa (Grafik 1) i stepen realizacije aktivnosti za 2025. godinu (Grafik 2).

Grafik 1 - Stepen realizacije aktivnosti za cjelokupan period važenja Programa:

Grafik 2 - Stepen realizacije aktivnosti za 2025. godinu:

Kratak osvrt na planirana i realizovana finansijska sredstva proistekla iz Akcionog plana za period 2023-2025. godine:

Godina	Planirana sredstva	Utrošena sredstva
2023-2025	805.000,00 €	0€

Tabela br. 1: Prikaz ukupno planiranih i utrošenih sredstava

Naznačeni period sprovođenja akcionog plana obilježen je niskim stepenom realizacije planiranih aktivnosti.

U tekstu koji slijedi nalazi se prikaz ključnih dostignuća za svaki operativni cilj u Programu.

Operativni cilj 1: Ojačan upravljački okvir multisektorske kontrole duvana

Indikator učinka 2023-2025: U okviru ovog cilja planirano je da do kraja 2025. godine budu izrađeni izvještaji sa preporukama Nacionalne komisije za kontrolu duvana.

Ostvarenje indikatora: Ova ciljna vrijednost je ostvarena do kraja posmatranog perioda. Naime, Ministarstvo zdravlja je u prethodnom periodu uspješno realizovalo obje aktivnosti predviđene Akcionim planom. Prva aktivnost obuhvatila je formiranje Nacionalne komisije za kontrolu duvana, koja predstavlja ključnu instituciju za koordinaciju svih aktivnosti u vezi sa smanjenjem konzumacije duvanskih proizvoda i praćenje implementacije zakonodavnih mjera. Ova Komisija formirana je Rješenjem Ministarstva zdravlja broj 6-040/25-2506/1 od 29. maja 2025. godine čiji je sastav izmijenjen Rješenjem broj 06-040/25-2506/2 od 18.11.2025. godine, i u čiji su rad uključeni predstavnici Ministarstva zdravlja, Instituta za javno zdravlje, Kliničkog centra Crne Gore, Doma zdravlja Podgorica, Ministarstva finansija i Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija. Komisija je okupila relevantne stručnjake i predstavnike različitih sektora, čime se osigurava sveobuhvatan pristup problemu upotrebe duvanskih proizvoda.

Druga aktivnost uključivala je organizovanje zasijedanja Nacionalne komisije, koja je tokom svoje prve sjednice razmotrila strateške pravce daljeg djelovanja u oblasti kontrole duvanskih proizvoda. Međutim, promjene u kadrovskoj strukturi Ministarstva zdravlja usporile su rad Komisije na aktivnostima koje su planirane akcionim planom.

Operativni cilj 2: Povećana dostupnost informacija na temu štetne upotrebe duvanskih proizvoda

Indikator učinka 2023-2025: U okviru ovog cilja planirano je da do kraja 2025. godine sprovede određeni broj aktivnosti sa ciljem informisanja na temu štetne upotrebe duvanskih proizvoda.

Ostvarenje indikatora: Ova ciljna vrijednost je u najvećem dijelu neostvarena do kraja posmatranog perioda. Cilj realizacije ovog indikatora učinka bio je da se podigne svijest građana o zdravstvenim rizicima koje nosi praksa upotrebe duvanskih proizvoda. Za ostvarenje ovog cilja

bilo je planirano je bilo iniciranje izmjena univerzitetskih kurikuluma zdravstvenog usmjerenja u dijelu da se prošire temama o štetnim efektima duvana i duvanskih proizvoda na zdravlje, izrada programa obuke nastavnika osnovnih i srednjih škola na temu prevencije upotrebe duvanskih proizvoda sprovođenje pilot programa u školama, edukacije nastavnika, organizovanje kampanja i takmičenja za borbu protiv upotrebe duvanskih proizvoda u saradnji sa lokalnom zajednicom (sportom protiv dima, likovni i literalni konkursi, kvizovi, eko patrole; naučnoistraživački radovi...). Navedene aktivnosti nijesu realizovane zbog nedovoljne međuinstitucionalne saradnje i koordinacije aktivnosti. Dalje, realizaciju pojedinih aktivnosti uslovalo je rješavanje prethodnih pitanja. Konkretno, bez adekvatno izrađenih programa obuke nemoguće je sprovesti same obuke, samim tim nemoguća je i evaluacija istog. Takođe, za realizaciju određenih aktivnosti potrebno je bilo uključivanje predstavnika institucija iz lokalnih samouprava. Neophodno je insistirati da se programi obuke nastavnika realizuju u okviru nastavnih programa, a ne samo kroz predmet Zdravi stilovi života (pokazalo se da upitno je koliko se ove teme aktuelne tokom sprovođenja navedenog predmeta i kakav je edukativni karakter nastavnih jedinica, zatim kakvi su stavovi i ponašanje nastavnika koji realizuju predmet, nivo njihove edukacije i sl). Bitno je obezbijediti formalne i uslove za omogućavanje kompetentne edukacije nastavnika. Bilo bi poželjno da izabrani nastavnici budu uključeni u sve planirane aktivnosti.

Pozitivan rezultat je ostvaren kada je u pitanje obilježavanje važnih datuma, poput Nacionalnog dana kontrole duvana (11. novembar) koji je obilježen u poliklinici KCCG, tokom kojeg su ohrabrivani svi posjetioci ove zdravstvene institucije koji su imali prilike da razgovaraju sa nadležnim doktorima, da postave pitanja u vezi sa ovom temom. Ovom prilikom mogli su da izmjere krvni pritisak, protok kiseonika u krvi, odnosno saturaciju, nivo glukoze u krvi. U događaj su bili uključeni predstavnici Ministarstva zdravlja, predstavnici KCCG, IJZCG, studenti Medicinskog fakulteta. Takođe, obilježen je i Međunarodni dan kontrole duvana (31. maj), pri čemu je organizovan Okrugli sto u saradnji SZO i IJZCG, na kome su učešće uzeli predstavnici MZ, Ministarstvo finansija i posebno Agencije za duvan, MPNI, Ministarstvo sporta i mladih (MSM), Ministarstvo ekonomije (ME), zatim Ministarstvo finansija i KCCG. Na oba ova događaju su bili prisutni predstavnici svih medija u Crnoj Gori. Takođe, događajima su prethodili pozivi za gostovanja na medijima i pisani tekstovi za štampane medije, što je bilo zastupljeno i nakon organizacije pomenutih događaja. Tokom pomenute godine je bilo više medijskih priloga na temu komplikacija upotrebe duvanskih, a posebno njima srodnih (sličnih) proizvoda (novi duvanski proizvodi). Ostvarena su ukupno 22 medijska pojavljivanja od strane predstavnika Instituta za javno zdravlje na temu duvana, duvanskih proizvoda i elektronskih cigareta kod većine medijskih kuća u Crnoj Gori. U ovom periodu je ostvareno više posjeta školama (osnovnim i srednjim) s ciljem informisanja i edukovanja učenika. Direktori škola, psiholozi, pedagozi su ohrabrivani da pozovu IJZCG kako bi organizovali edukativne radionice na pomenute teme, a vrlo često su uključivani i studenti Medicinskog fakulteta.

Operativni cilj 3: Omogućeno kreiranje politika zasnovanim na dokazima i monitoring sprovođenja ciljanih aktivnosti na kontroli duvana

Indikator učinka 2023-2025: U okviru ovog cilja planirano je da se do kraja 2025. godine realizuju istraživanja i da se izrade tri izvještaja o sprovedenim istraživanjima.

Ostvarenje indikatora: Ova ciljna vrijednost je u najvećem dijelu neostvarena do kraja posmatranog perioda. U izvještajnom periodu planirano je sprovođenje aktivnosti koje uključuju sprovođenje naučnih istraživanja o upotrebi duvanskih proizvoda – GYTS istraživanja o upotrebi duvana, sprovođenje ispitivanja bezbjednosti duvanskih proizvoda, sprovođenje procjene zdravstvenog rizika stanovništva na osnovu podataka dobijenih iz humanog biomonitoringa, i informisanje javnosti o toksičnim sastojcima duvana i emisiji iz duvanskih proizvoda. Međutim, tokom izvještajnog perioda nijedna od ovih planiranih aktivnosti nije realizovana, što je značajno uticalo na neostvarivanje postavljenog cilja i onemogućilo kreiranje politike u ovoj oblasti koja je zasnovana na dokazima. Razlog nerealizacije aktivnosti je u nedostatku finansijskih sredstava i oslanjanja na donatorsku podršku, koja ne može biti jedini izvor finansiranja kada su u pitanju istraživanja. Institut za javno zdravlje je analizirao svoje kapacitete i procijenio da postoje uslovi za formiranje akreditovane laboratorije u CG i redovno informisanje o sastavu duvanskih i njima sličnih proizvoda. Planirana aktivnost nije realizovana iz razloga što se SZO na više zajedničkih sastanaka, održanih u analiziranom periodu, obavezala da će obezbijediti sredstva (opremu, kadar za edukaciju i savjetovanje i sl) za formiranje odgovarajuće laboratorije. Međutim, aktivnost iz objektivnih razloga vezanih za SZO nije realizovana, a sredstva, u periodu za koji je definisan akcioni plan, nijesu tražena iz drugih izvora.

Operativni cilj 4: Unapređenje zdravstvenog sektora u oblasti pružanja podrške za odvikavanje od upotrebe duvanskih proizvoda

Indikator učinka 2023-2025: U okviru ovog cilja planirano je da do kraja 2025. godine broj učesnika u programima odvikavanja od upotrebe duvanskih proizvoda poveća sa 0 na 5% populacije koja upotrebljava duvanske proizvode.

Ostvarenje indikatora: Ova ciljna vrijednost je u najvećem dijelu neostvarena do kraja posmatranog perioda. U izvještajnom periodu planirano je sprovođenje Pilot programa odvikavanja od upotrebe duvanskih proizvoda putem kratkih intervencija i monitoringa i evaluacije realizacije istog, edukacija kadra za sprovođenje Programa za odvikavanje od upotrebe duvanskih proizvoda koji će se sprovoditi u populacionim savjetovalištim i sprovođenje Programa. Međutim, nijedna od ovih aktivnosti nije realizovana zbog nedostatka koordinacije. Ne postoji jasan plan na nivou domova zdravlja ko će da radi edukaciju kadra i po kojoj metodologiji. Takođe, neophodno je definisati u kojim savjetovalištim pri domovima zdravlja bi se program realizovao, za koje populacione grupe je namijenjen, ko su sprovodioci programskih aktivnosti, kako se edukuju za realizaciju planiranih aktivnosti, kako će se korisnici programskih

aktivnosti mobilisati, koji metod odvikavanja je najjednostavnije pratiti i evaluirati, kako će se aktivnosti finansirati, koju opremu treba obezbijediti, u kom vremenskom periodu, ko treba da sačini obrazac za evaluaciju, te ko vrši evaluaciju. Prilikom izrade programa neophodno je uključiti pružaoce usluga iz domova zdravlja.

Operativni cilj 5: Unapređenje pravnog okvira sa ciljem jačanja kontrole duvana

Indikator učinka 2023-2025: U okviru ovog cilja planirano je budu usvojeni svi amandmani koji se tiču izrade predloga izmjene/dopune Zakona o duvanu i izrade predloga izmjene/dopune Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda.

Ostvarenje indikatora: Ova ciljna vrijednost je djelimično ostvarena do kraja posmatranog perioda. Naime, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duvanu čije donošenje je planirano Akcionim planom, Vlade Crne Gore je utvrdila na sjednici od 28. marta 2024.godine i uputila Skupštini Crne Gore, međutim taj Zakon je naknadno povučen iz skupštinske procedure. Što se tiče druge aktivnosti koja se odnosi na prijedlog izmjene i dopune Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, ista je realizovana.

III TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE AKCIONOG PLANA ZA 2025. GODINU

OPERATIVNI CILJ 1:	Ojačan upravljački okvir multisektorske kontrole duvana						
Indikator učinka 1: Broj izvještaja sa preporukama Nacionalne komisije za kontrolu duvana	Polazna vrijednost (godina) Nepostojanje komisije		Prelazna vrijednost (2024 godina) Formirana komisija	Ciljna vrijednost (2025 godina) Minimum 1 izvještaj o radu Komisije godišnje			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 1	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
1.2. Organizovati zasjedanja Nacionalne komisije za kontrolu duvana	Broj održanih sastanaka	MZ	REALIZOVANO Obrazovana Nacionalna komisija za kontrolu duvana Rješenjem broj 6-040/25-2506/1 od 29.05.2025. godine čiji je sastav izmijenjen Rješenjem broj 06-040/25-2506/2 od 18.11.2025. godine	IIQ2023 IVQ2025	10.000e (10.000e 2024, 10.000e 2025) Sredstva nijesu utrošena	Budžet	

OPERATIVNI CILJ 2:		Povećana dostupnost informacija na temu štetne upotrebe duvanskih proizvoda						
Indikator učinka 1: Broj aktivnosti sa ciljem informisanja na temu štetne upotrebe duvanskih proizvoda	Polazna vrijednost (godina) Nedostupan podatak		Prelazna vrijednost (2024 godina) Sprovedeno 25 aktivnosti	Ciljna vrijednost (2025 godina) Sprovedeno minimum 50 aktivnosti				
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 2	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke	
2.1. Iniciranje izmjena univerzitetskih kurikuluma zdravstvenog usmjerenja u dijelu da se prošire temama o štetnim efektima duvana i duvanskih proizvoda na zdravlje	Izmijenjeni univerzitetski kurikulumi	Ministarsvo prosvjete; UCG – CSO; Medicinski fakultet; IJZCG;	DJELIMIČNO REALIZOVANO Iniciranje je završeno kada je riječ o edukaciji na Medicinskom fakultetu, ali je važno da se sprovede formalan proces na svim nivoima obrazovanja (u ovom dijelu je važno dodati da se i u osnovnim i srednjim školama moraju unijeti ove teme u nastavne programe)	IIQ2023 IVQ2025	0e			

2.3. Edukacija nastavnika iz 20 osnovnih i 10 srednjih pilot škola	Broj obuka; broj učesnika obuka;	Ministarstvo prosvjete; Zavod za školstvo; CSO; Institut za javno zdravlje	NIJE REALIZOVANO Nedovoljna međuinstitucionalna saradnja i koordinacija ove aktivnosti Neophodno je insistirati da se ovi programi realizuju u okviru nastavnih programa, a ne samo kroz Predmet Zdravi stilovi života (pokazalo se da upitno je koliko se ove teme aktuelne tokom sprovođenja navedenog predmeta i kakav je edukativni karakter nastavnih jedinica, zatim kakvi su stavovi i ponašanje nastavnika koji realizuju predmet, nivo njihove edukacije i sl).	IVQ2023 IQ2025	Planirano: 50000e (10.000e 2023 30.000e 2024 10.000e 2025) Utrošeno: 0e	Budžet Ministarstva prosvjete	
2.4. Monitoring i evaluacija efekata primjene programa u 30 pilot škola	Razlika u podacima ulaznog i izlaznog istraživanja među konzumentima;	Ministarstvo prosvjete; Zavod za školstvo; CSO; Institut za javno zdravlje	NIJE REALIZOVANO Prvobitno je neophodno sprovesti program kako bi se sproveo monitoring i evaluacija istog	IQ2024 IIIQ2025	Planirano: 9.000e (5.000e 2024 4.000e 2025) Utrošeno 0e	Budžet Ministarstva prosvjete	

2.5. Organizovanje kampanja i takmičenja za borbu protiv upotrebe duvanskih proizvoda u saradnji sa lokalnom zajednicom (sportom protiv dima, likovni i literalni konkursi, kvizovi, eko patrole; nauno istraživački radovi...)	Realizovane kampanje u svim osnovnim i srednjim školama	Komisija; Ministarstvo zdravlja; Ministarstvo prosvjete; Zavod za školstvo; CSO; Institut za javno zdravlje; SZO; Lokalne zajednice	DJELIMIČNO REALIZOVANO U rad Nacionalne komisije nije uključen predstavnik Glavnog grada/opštinske kancelarije za borbu protiv bolesti zavisnosti preko kojeg bi se inicirala ova aktivnost	IIIQ2023 IV Q2025	Planirano: 6.000e (2.000e 2023 2.000e 2024. 2.000 2025.) Utrošeno: 0e	Budžet Ministarstva prosvjete	
2.8. Sprovođenje aktivnosti informisanja i komunikacije za širu javnost i medije	Broj medijskih objava, gostovanja	NCTC; MZ; IJZCG;	REALIZOVANO Obilježeni su važni datuma, poput Nacionalnog dana kontrole duvana (11.11.) koji je obilježen u poliklinici KCCG, tokom kojeg su ohrabrivani svi posjetioči ove zdravstvene institucije koji su imali prilike da razgovaraju sa nadležnim doktorim, da postave pitanja u vezi sa ovom temom. Ovom prilikom mogli su da izmjere krvni pritisak, protok kiseonika u krvi, odnosno saturaciju, nivo glukoze u krvi. U događaj su bili uključeni predstavnici	IQ2023 IVQ2025	0e		

			MZ, predstavnici KCCG, IJZCG, studenti Medicinskog fakulteta (MF). Takođe, obilježen je i Međunarodni dan kontrole duvana (31.05.), pri čemu je organizovan Okrugli sto u saradnji SZO i IJZCG, na kome su učešće uzeli predstavnici MZ, Ministarstvo finansija (MF) i posebno Agencije za duvan, MPNI, Ministarstvo sporta i mladih (MSM), Ministarstvo ekonomije (ME), zatim Ministarstvo finansija i KCCG. Na oba ova događaju su bili prisutni predstavnici svih medija u Crnoj Gori. Takođe, događajima su prethodili pozivi za gostovanja na medijima i pisani tekstovi za štampane medije, što je bilo zastupljeno i nakon organizacije pomenutih događaja.				

			Aktivnost je jednim dijelom realizovana kroz Kalendar zdravlja - tokom pomenute godine je bilo više medijskih priloga na temu komplikacija upotrebe duvanskih, a posebno njima srodnih (sličnih) proizvoda (novi duvanski proizvodi). Ostvarena su ukupno 22 medijska pojavljivanja na temu duvana, duvanskih proizvoda i elektronskih cigareta kod većine medijskih kuća u Crnoj Gori. U ovom periodu je ostvareno više posjeta školama (osnovnim i srednjim) s ciljem informisanja i edukovanja učenika. Direktori škola, psiholozi, pedagozi su ohrabrivani da pozovu IJZCG kako bi organizovali edukativne radionice na pomenute teme, a vrlo često su uključivani i studenti Medicinskog fakulteta.				
OPERATIVNI CILJ 3:	Omogućeno kreiranje politika zasnovanim na dokazima i monitoring sporovođenja ciljanih aktivnosti na kontroli duvana						

Indikator učinka 1: Broj realizovanih istraživanja	Polazna vrijednost (godina) Izvještaji o istraživanjima iz 2017. godine		Prelazna vrijednost (2024 godina) 1 Izvještaj o sprovedenim istraživanjima	Ciljna vrijednost (2025 godina) 3 Izvještaja o sprovedenim istraživanjima			
	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
3.1.Sprovesti naučna istraživanja o upotrebi duvanskih proizvoda – GYTS	Izrađen izvještaj sa rezultatima istraživanja	IJZ	NIJE REALIZOVANO zbog nedostatka finansijskih sredstava i donatorske podrške	IQ2023 IIQ2025	Planirano: 150 000 e (50.000egodišnje) Utrošeno: 0e	Donacije – SZO;	
3.5.Sprovođenje ispitivanja bezbjednosti duvanskih proizvoda	Broj sprovedenih ispitivanja	IJZ	NIJE REALIZOVANO zbog nedostatka finansijskih sredstava i donatorske podrške	IVQ2023 IVQ2025	Planirano: 30.000e (10.000e godišnje) Utrošeno: 0e	Budžet IJZCG	
3.6.Sprovođenje procjene zdravstvenog rizika stanovništva na osnovu podataka dobijenih iz humanog biomonitoringa	Broj sprovedenih procjena	IJZ	NIJE REALIZOVANO zbog nedostatka finansijskih sredstava i donatorske podrške	IVQ2023 IVQ2025	Planirano: 150 000 e Utrošeno: 0e	Donacije - Ministarstvo nauke; EU Fondovi	

3.7. Informisanje javnosti o toksičnim sastojcima duvana i emisiji iz duvanskih proizvoda	Broj medijskih objava	IJZ – laboratorija	NIJE REALIZOVANO Nije izvršeno formiranje akreditovane laboratorije u CG i redovno informisanje o sastavu duvanskih i njima sličnih proizvoda zbog nedostatka finansijskih sredstava i donatorske podrške	IVQ2023 IVQ2025	Planirano: (50.000e godišnje) Utrošeno: 0e		
OPERATIVNI CILJ 4: Unapređenje zdravstvenog sektora u oblasti pružanja podrške za odvikavanje od upotrebe duvanskih proizvoda							
Indikator učinka 1: Broj učesnika u programima odvikavanja od upotrebe duvanskih proizvoda	Polazna vrijednost (godina) 0		Prelazna vrijednost (2024 godina) 2,5% populacije koja upotrebljava duvanke proizvode	Ciljna vrijednost (2025 godina) 5% populacije koja upotrebljava duvanske proizvode			
Aktivnost koja utiče na realizaciju Operativnog cilja 4	Indikator rezultata	Nadležne institucije	STATUS REALIZACIJE 	Datum početka-Planirani datum završetka	Planirana i utrošena sredstva za sprovođenje aktivnosti	Izvor finansiranja	Preporuke
4.1. Sprovođenje Pilot programa odvikavanja od upotrebe duvanskih proizvoda	Broj pacijenata sa kojima je sprovedena kratka intervencija	Domovi zdravlja, MZ	NIJE REALIZOVANO Zbog nedostatka koordinacije i	IVQ2023 IVQ2025	0e		

putem kratkih intervencija			nepostojanja jasnog plana pilot programa				
4.3. Sprovođenje monitorings i evaluacije realizacije Pilot programa za odvikavanje od upotrebe duvanskih proizvoda putem kratkih intervencija	Izveštaj o sprovedenom monitoringu i evaluaciji	NCTC; Domovi zdravlja	NIJE REALIZOVANO Ova aktivnost prati prethodnu, samim tim nije realizovana jer pilot program nije sproveden	IVQ2023 IVQ2025	0e		
4.5. Edukacija kadra za sprovođenje Programa za odvikavanje od upotrebe duvanskih proizvoda koji će se sprovoditi u populacionim savjetovalištima	Broj sprovedenih obuka; Broj obučenog medicinskog kadra	MZ; IJZ; Domovi zdravlja	NIJE REALIZOVANO Ne postoji jasan plan na nivou domova zdravlja ko će da radi edukaciju kadra i po kojoj metodologiji	IVQ2024 IVQ2025	Planirano: 15000e (5.000e 2024 10.000e 2025) Utrošeno: 0e		
4.6. Sprovođenje Programa za odvikavanje od upotrebe duvanskih proizvoda koji će se sprovoditi u populacionim savjetovalištima	Broj pacijenata uključenih u Program	Domovi zdravlja	NIJE REALIZOVANO Neophodno je definisati u kojim savjetovalištima pri domovima zdravlja bi se program realizovao, za koje populacione grupe je namijenjen, ko su sprovodioci programskih aktivnosti, kako se edukuju za realizaciju planiranih aktivnosti, kako će se korisnici programskih aktivnosti	IQ2025 IVQ2025	0e		

			mobilisati, koji metod odvikavanja je najjednostavnije pratiti i evaluirati, kako će se aktivnosti finansirati, koju opremu treba osigurati, u kom vremenskom periodu, ko treba da sačini obrazac za evaluaciju, te ko vrši evaluaciju. Prilikom izrade programa neophodno je uključiti pružaoce usluga iz domova zdravlja.				

IV NALAZI EVALUACIJE

Nije sprovedena evaluacija Programa.

V OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA SREDSTVA

Za realizaciju aktivnosti definisanih Programom kontrole upotrebe duvanskih proizvoda u Crnoj Gori 2023-2025 sa Akcionim planom 2023-2025, planirana su finansijska sredstva iz više izvora finansiranja, prvenstveno iz budžeta zdravstvenog sistema Crne Gore i donacija.

Za period obuhvaćen Akcionim planom planirana su sredstva u ukupnom iznosu od 805.000,00e. Međutim, tokom perioda realizacije većina aktivnosti u dokumentu nije realizovana, te nije bilo ni utroška planiranih sredstava po osnovu navedenih aktivnosti.

VI PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKE

Imajući u vidu iskustva u realizaciji Programa kontrole upotrebe duvanskih proizvoda 2023-2025 sa Akcionim planom 2023-2025, preporučuje se da se buduće mjere i aktivnosti planiraju na osnovu realno procijenjenih kapaciteta institucija, raspoloživih finansijskih sredstava i jasno definisanih prioriteta. U narednom periodu potrebno je unaprijediti međuresornu saradnju i koordinaciju u oblasti kontrole upotrebe duvanskih proizvoda, uz jasno definsane odgovornosti, nosioce aktivnosti i rokove za realizaciju istih.